

AZ ÖKOLÓGIAI HASZNOSSÁG JELENTŐSÉGE

Méret, famagasság és koronaszélesség alapján három csoportba sorolhatjuk az akcióban adott fákat:

- kiskoronájú fák
- közép magas fák
- terebélyes, magas fák

A fák értékét nem csak esztétikájuk, lombszínük és koronaformájuk adja, napjaink klímakiívásai közepette különösen fontos a szerepe a fák által nyújtott ökológiai szolgáltatásoknak. A városi hősziget hatásait mérsékeli a többszintes zöld növényzet, amennyiben a városnak a legjobbat szeretnénk, magas, terebélyes koronájú fát kell ültetnünk minden olyan helyszínre, ahol egy ilyen méretű fa gyökérzete és lombkoronája a közműveket nem zavarva elfér. A városi hőséget, szárazságot, és szennyezést a fák lombkoronája az alábbi módon tudja enyhíteni:

- a lombkorona árnyékol, megakadályozza a fa alatti terület felforrósodását
- a lombkorona vizet párologtat, ezáltal hűti a környezetét
- a lombkorona port köt meg a levelek felületén
- a lombkorona az asszimiláció során CO²-t köt meg és O²-t termel
- a lombkorona és a fa ágrendszere változatos faunának adhat otthont, ezáltal hozzájárul a biodiverzitás fenntartáshoz és segíti kártevők természetes ellenségeinek megmaradását a városban

Az alábbi ábrán egy a kerületünkben álló 20 éves közép magas szivarfa és 20 éves vérszilvafa ökológiai szolgáltatásait hasonlítjuk össze. Látható, hogy a 12 méter magas szivarfa ökológiai szolgáltatásai négyszer nagyobbak, mint a 7 méter magas vérszilvái. Ha a vérszilvát egy terebélyes 20 éves hársfával hasonlítanánk össze, akkor ez a különbség akár tizenötszörös is lehet.

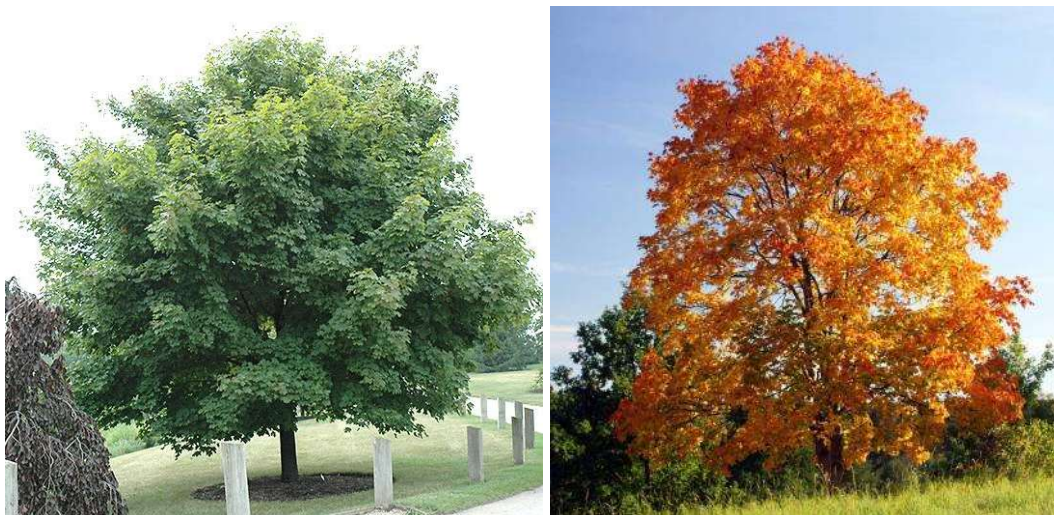
Ökológiai hasznosság összehasonlítása 20 éves fasori fák esetében				
Ökológiai szolgáltatások (vegetációs időszakra számított értékek (MFE Faérték applikáció))	Mennyiség	Egység	Mennyiség	Egység
	közepes koronájú városi fa		kiskoronájú városi fa	
CO ₂ megkötés	87,37	kg	20,51	kg
O ₂ termelés	96,25	kg	22,59	kg
por megkötés	666,35	kg	156,4	kg
párologtatás	6959,64	l	1633,5	l

FAFAJTÁK RÉSZLETES JELLEMZÉSE

Kiterjedt zöldsávba vagy vezetékmentes utcákba alkalmas terebélyes, magasra növő fák:

Acer platanoides – Korai juhar (őshonos, őszi lombszín)

Magas terebélyes juharfajta, nagy felületen nyújt szórt árnyékot. A fa más cserjék, kisebb fajok növekedését nem akadályozza, ősszel aransárga levélszínnel díszít. A juharfák jól érzik magukat a kerületben, a nagyon száraz-köves területektől eltekintve mindenütt jól fejlődnek, a vízigényükre oda kell figyelni.

Fraxinus angustifolia 'Tahí' – Magyar kőris (őshonos, őszi lombszín)

Magas terebélyes kőrisfajta, nagy felületen nyújt szórt árnyékot. Vitális, igénytelen, ellenálló faj, jól tűri a szennyezett városi levegőt. A fa más cserjék, kisebb fajok növekedését nem akadályozza, ősszel lombja sárgára majd ibolyásvörösre színeződik. Érdekes szélesebb zöldsávba ültetni, mivel a kőrisfajták gyökere felül terül, és felnyomhatja a burkolatot, ha túl közel ültetjük.

Tilia cordata 'Greenspire' – Kislevelű hárs (virágzat, méhlegelő, termés, őszi lombszín)

Lekerekedően oszlopos koronájú fa. Virága illatos, mézelő, gyógytea készítésére alkalmas. Viszonylag igénytelen, szárazság- és árnyéktűrő, de lassan növény. Sárgásfehér, virágainak díszítő ereje elhanyagolható, illata viszont nagyon kellemes. Terméséből gyógytea készíthető. Pozitív ökológiai hatásai: talajárnyékolás, könnyen bomló lombja jó minőségű komposztot ad, terebélyes koronája, gyökérzete, gazdag élővilág kialakulását segíti elő, melyre a városi környezetben nagy szükségünk van.

Platanus acerifolia – Juharlevelű platán

30-40 m magasra növény, sűrű, nagy koronát növelő, lombhullató díszfa. Zöld színű, 15-20 cm-es levelei 3-5 karéjúak. Barna, gömbölyded termései 2-2,5 cm átmérőjűek, melyek egész télen a fán maradnak. Őszi lombszíne barnás-sárga, sokáig a fán marad. Törzsét pikkelyes kéreg fedi, mely az idő előrehaladtával kisebb-nagyobb darabok formájában leválik, az alatti lévő rész pedig halványsárgás, márványozott.

Castanea sativa – Szelídesztenye

Akár 20-25 méter magasra is megnövő, ebből adódóan térigényes lombhullató fa. Egyszerű, lándzsás, durván fűrészes levelei között június – júliusban nyílnak látványos, krémszínű virágfüzérei, melyek akár 30 cm hosszúak is lehetnek. A virágokat tövises kupacs borította, fogyasztásra alkalmas makktermések követik.

2 méter széles zöldsávba, magasabban futó, szigetelt vezeték alá alkalmas középmagas fák:

Gleditsia triacanthos 'Sunburst' – Tövismentes lepényfa (őszirózsaszín, szép alak, szórt árnyék)

6-12 méter magasra növő, laza koronát fejlesztő fák. Ezeken a fajtákon nem láthatóak a lepényfára jellemző nagy tövises és hüvelytermések, így parkoló – és utcai fásításra is használhatóak. Laza, ágrendszerüket keskeny ágak alkotják, így vezeték mellé ültetve, sem jelentenek komoly veszélyt. Laza koronájának hála kellemes, szórt árnyékot biztosít, kivételes szárazságtűrő képessége és fényigénye miatt kifejezetten alkalmas a városi fásításra. A 'Sunburst' fajta ezenkívül élénksárga lombkoronájával díszít. Lehulló levelei alig jelentenek terhelést a gyepről, vagy a talajtakaró cserjék számára.

Fraxinus excelsior 'Althena' – középmagas kőris (ősz lombszín, szép alak)

10 méter magasra növő, felálló ágrendszerű, fiatalon karcsú, később szabályos piramis alakú, zárt koronájú fa. Jó várostűrő fajta, az alapfaj kőrissel ellentétben sokkal visszafogottabb mérettel rendelkezik.

Koelreuteria paniculata – Csörgőfa (virágzat, termés, ősz lombszín, szép alak)

6-10 méter magasra növő kis fa, szabálytalan gömb koronát fejleszt. Szeldelt szárnyasan összetett leveleivel, nyár elején bugás sárga virágzatával, nyár végén jellegzetes toktermésével díszít. Bájos, hangulatos kis fa, ehhez a képhez girbe-gurba törzse is hozzájárul. Lombja ősszel sárgásan színeződik.

Aesculus x carnea 'Briotii' – pirosvirágú vadgesztenye (virágzat, szép alak)

10-15 méter magasra növény fa, formája, alakja és levelei a közönséges vadgesztenyét idézik, de levelei hullámos szélűek, virágai feltűnő piros színnel rendelkeznek, magassága pedig elmarad a közönséges vadgesztenyétől. Az aknázó moly nem károsítja, ami ellen a másik vadgesztenye esetében folyamatos védekezésre kényszerülünk. Közepes méretű, kompakt formájú koronája alkalmassá teszi fasor kialakítására. Ha szeretne előben megcsodálni egy ilyen fasort, akkor tegyen egy látogatást területünkben a Mátyás király térre, ahol a tér felújítása során ezzel pirosvirágú vadgesztenyékkel újítottuk meg a teret ölelő kettős fasort.

Fraxinus ornus 'Mecsek' – Virágos gömbkőris (virágzat, őszi lombszín, szép alak)

10 méter magasra növény gömbölyded koronát nevelő fa. Strapabíró, szép, várostűrő faj. Fényigényes, szárazságtűrő, meleg fekvést és laza talajt kedvel. Májusban nyílnak feltűnő, illatos, krémszínű virágzatai. A kőrisfajtákra jellemzően felül terül a gyökere, így szűk zöltsávba, járda közvetlen közelébe nem alkalmas.

Corylus colurna – Török mogyoró (virágzat, termés, őszi lombszín, szép alak)

10-15 méter magasra növe fa, kúpos, hosszúkás koronaformával. februárban hozott sárga barkavirágzata, különleges hangulatot ad az akkor még lombtalan fának. Később hozza tojásdad levelekből álló, laza koronáját, mely ősszel lombja sárgára színeződik. Erős, ellenálló fajta, városi fásításra alkalmas, szárazságtűrő és fényigényes. Ősszel érő termése ehető, a mókusok kedvenc csemegéje.

Tilia tomentosa 'Bori' vagy 'Silver Globe' – gömb ezüsthárs (koronaforma, őszi lombszín, szép alak)

10-15 méter magas, alacsony, várostűrő hársfajta, a nagyméretű hársnál leírt összes jó tulajdonsággal rendelkezik, de kisebb a lombkoronája, ezért magasan futó vezetékek alá is alkalmas. Figyelem: tea a terméséből nem készíthető!

Keskeny zöldsávba, alacsonyan futó vezeték alá alkalmas kiskoronájú fák:

Crataegus Laevigata 'Paul's Scarlet' – Kétbibés galagonya (virágzat, termés, őszi lombszín)

6-10 méter magasra növe, lapos gömbölyded koronát fejlesztő törzsű galagonya. Gazdag és feltűnő április végi - május eleji virágzása miatt pirosvirágú galagonyaként is nevezik. Enyhén tövises ágai nem jelentenek veszélyt. Keskeny zöldsávba, vezeték alá is ültethető, nagy tűrőképességgel rendelkező fajta. Szép és egyben ellenálló faj. Ősszel megjelenő termését kedvelik a madarak.

Pyrus calleryana 'Chanticleer' – Díszkörte (virágzat, őszi lombszín, szép alak)

10 méter magasra növe, Szívós várostűrő díszkörte. Mély gyökérzetet fejleszt, így jól tűri a szárazságot. Egyenes törzsének, kúp alakú koronájának köszönhetően szép, egyenletes fasorok kialakítására alkalmas.

Keskenyebb zöldsávba, vezeték alá is ültethető fajta. Tavasszal gazdag, fehér virágfelhőbe burkolózik, ősszel lombja tűzpirosra színeződik.

Acer campestre 'Elsrijk' – Juharfajta (alacsony fajta, változó lombszín)

Kecses, 6-8 méteresre megnövő, tojásdad koronát nevelő díszfa. Az alapfajnál a lisztharmattal szemben valamivel ellenállóbb, várostűrő fajta. Levelei és vesszői kihajtáskor sárgászöldek később besötétednek. Zárt koronájával és sűrű ágrendszerével igen alkalmas utcák fásítására sorfaként. Ősszel gyönyörű aranyárga lombja sokáig díszít.

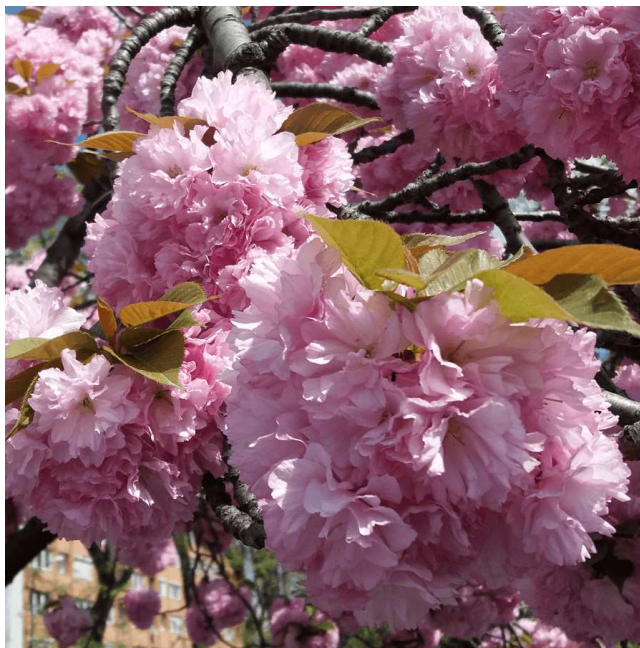
Cercis siliquastrum – Júdásfa (törzsön virágzik, különleges alak, őszi lombszín)

6 m magas, eredetileg bokorfa, de az akcióban út mellé ültethető sorfa típust adunk. Érdekes habitusú, különleges megjelenésű díszfa. Élénk rózsaszínű pillangós virágai már a lombfakadás előtt megjelennek az idősebb ágakon és a törzsön, de szerencsére hosszan még a lombfakadást követően is megmaradnak, ennek a köszönhetően a fa sokáig megtartja dekoratív jellegét. Melegigényes és szárazságtűrő fafaj.

Prunus serrulata 'Kanzan' – Rózsaszínvirágú japán díszcseresznye

Bokros, télálló, lombhullató fa. Nagy, telt, rózsaszínű vagy vöröslő virágai tavasz közepén, április-májusban tömegesen nyílnak. Gömbölyded, tölcser alakú koronát nevel. Kifejlettkori magassága és térállása 9 méter, melyet 25-30 év alatt ér el. Leveli tavasszal bronzsínűek, nyáron fényes sötétzöldek, ősszel sárgára színeződnek.

Prunus fruticosa 'Globosa' – Gömb csepleszmegegy

Kistemetű, lapított gömb koronájú, 6-8 méter magasra megnövő díszfa. Kisméretű, borszerű, fényes levelei vannak, hófehér virágai pedig áprilisban nyílnak. Kompakt forma, kiváló várostűrőssé jellemzi, melyek miatt szűk utcába, keskeny zöldsávba, légvezeték alá és sorfának is kiválóan alkalmas.

Alnus x spaethii – Lándzsalevelű éger

Gyorsnövekedésű, 10-15 méter magasra megnövő, széles kúpos lombkoronát nevelő díszfa. Koronaformája mellett díszítőértékét széles lándzsa alakú, sötétzöld levelei valamint barkavirágzatát követően nagyméretű áltoboz termései adják. Jó várostűrőképeség jellemzi, így útsorfának kiváló.

